ग्रामीण कृषि मौसम सेवा

अखिल भारतीय समन्वयीत कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प

वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी – ४३१ ४०२

ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

बीड जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक – ५४/२०२५ - २०२६ शुक्रवार, दिनांक – ०३.१०.२०२५

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक २७ सप्टेंबर ते ०३ ऑक्टोबर, २०२५)							हवामान घटक	हवामान अंदाज (दिनांक ०४ ते ०८ ऑक्टोबर, २०२५ साठी हवामान अंदाज)				
२७/०९	२८/०९	२९/०९	३०/०९	०१/१०	०२/१०	०३/१०	दिनांक	०४/१०	०५/१०	०६/१०	०७/१०	०८/१०
							पाऊस (मिमी)	१०.०	११.०	८.०	७.०	४.०
							कमाल तापमान (अं .सें)	३१.०	३१.०	३१.०	३२.०	३२.०
							किमान तापमान (अं .सें)	२०.०	२०.०	२०.०	१९.०	१९.०
							स. / दु. ढग स्थिती (आकाश)	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	अंशत: ढगाळ	अंशत: ढगाळ
							सकाळची सापेक्ष आर्दता (%)	९०	९०	८९	८६	८८
							दुपारची सापेक्ष आर्दता (%)	५७	६१	६०	५२	५७
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)	१०	११	१०	९	८
							स. / दु. वाऱ्याची दिशा	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य

हवामान सारांश / चेतावनी :

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार दिनांक ०३ व ०४ ऑक्टोबर रोजी बीड जिल्हयात तूरळक ठिकाणी वादळी वारा, मेघगर्जना, वाऱ्याचा वेग अधिक (ताशी ३० ते ४० कि.मी.) राहून हलक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. बीड जिल्हयात दिनांक ०३ व ०४ ऑक्टोबर रोजी काही ठिकाणी तर दिनांक ०५ ते ०७ ऑक्टोबर रोजी तूरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. बीड जिल्हयात पुढील दोन ते तीन दिवसात कमाल तापमानात हळूहळू वाढ होऊन त्यानंतर फारशी तफावत जाणवनार नाही व पुढील चार ते पाच दिवसात किमान तापमानात फारशी तफावत जाणवनार नाही.

सामान्य सल्ला :

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाडयात दिनांक ०३ ते ०९ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा जास्त, कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त व दिनांक १० ते १६ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी तर कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त राहण्याची शक्यता आहे.

संदेश : फवारणीची कामे टाळावीत किंवा पुढे ढकलावीत किंवा फवारणीची व आळवणीचे कामे पावसाची उघाड व वापसा बघून करावीत. काढणी केलेल्या सोयाबीन पिकची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	परिपक्कवता ते काढणी	काढणीस तयार असलेल्या सोयाबीन पिकची काढणी लवकरात लवकर करावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी. काढणी केलेले सोयाबीन पिक वाळल्यानंतर मळणी करावी. सोयाबीन पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
कापूस	फुल धारणा ते बोड लागणे / बोंड वाढीची	कापूस पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. कापूस पिकात आंतरिक बोंड सड दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी, कॉपर ऑक्सिक्लोराइड ५०% - २५ ग्रॅम अधिक स्ट्रेप्टोमायसीन २ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणे मिसळून फवारणी करावी. बाह्य बोंडसड रोखण्यासाठी, पायराक्लोस्ट्रोबीन २०% - १० ग्रॅम किंवा मेटीराम ५५% + पायराक्लोस्ट्रोबीन ५% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक)- २० ग्रॅम किंवा प्रोपीकोनॅझोल २५% - १० मिली किंवा ॲझोक्सिस्ट्रॉबीन १८.२% + डायफेनोकोनॅझोल ११.४% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक) - १० मिली किंवा प्रोपीनेब ७०% - २५ ते ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कापूस पिकावरील गुलाबी बोंडअळीच्या व्यवस्थापनासाठी हेक्टरी ५ गुलाबी बोंडअळीसाठीचे कामगंध सापळे लावावेत. कापूस पिकातील डोमकळ्या वेचून नष्ट कराव्यात. कापूस पिकात लाल्या रोगाचा प्रादूर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी २० ग्रॅम मॅग्नेशियम सल्फेट प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून पंधरा दिवसाच्या अंतराने दोन फवारण्या घ्याव्यात.
तुर	वाढीची	तूर पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. जमिनीत साचलेल्या पाण्यामुळे किंवा ओलाव्या मुळे तूर पिकात फायटोप्थेरा रोग मोठ्या प्रमाणात पसरतो, प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) मेटालॅक्झील एम ४ टक्के + मॅन्कोझेब ६४ टक्के (पुर्व मिश्रीत बुरशीनाशक) प्रति एकर या प्रमाणात खोडावर आणि झाडावर फवारणी करून आळवणी पण करावी. किंवा ट्रायकोडर्मा ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) पाण्यात मिसळून प्रति एकर या प्रमाणात पावसाची उघाड बघून फवारणी व आळवणी करावी. सूक्ष्म अन्नद्रव्याच्या कमतरतेमूळे तूर पिक पिवळे दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ईडीटीए चिलेटेड मिक्स मायक्रोन्यूट्रिएंट ग्रेड-२ @ ५० ग्रॅम किंवा ५० मिली + १९:१९:१९ खत १०० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघुन फवारणी करावी.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे ते दुधाळ	खरीप ज्वारी पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. खरीप ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पोंग्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
हळद	कंद धरणे ते कंद वाढीची	हळद पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा वेळोवेळी निचरा करावा जेणेकरून कंदकुज होण्यास कारणीभूत असलेल्या बुरशीचा प्रसार कमी करता येईल. कंदकूजचा प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी जमिनीतून कार्बेडेंझीम ५०% -२०० ग्रॅम (१० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा मॅन्कोझेब ७५% -६०० ग्रॅम (३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा कॉपर ऑक्झीक्लोराइड ५०% -१००० ग्रॅम (५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) यापैकी एका बुरशीनाशकाची प्रति एकरी या प्रमाणात दरवेळी महिन्यातून एकदा आळवणी करावी. (आळवणी करताना जमिनीमध्ये वापसा असावा. आळवणी केल्यानंतर पिकास पाण्याचा थोडा ताण द्यावा.) हळद पिकास २५ किलो नत्र प्रति हेक्टरी सूक्ष्म सिंचन पध्दतीने तीन ते चार वेळा विभागून द्यावे.
हरभरा	जमिनीची निवड	हरभऱ्याच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आम्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरीपातील मुग, उडीद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/ मोसंबी	वाढीची/ फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १ .५किलो + जिब्रॅलिक ॲसिड १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
डाळींब	फळधारणा ते फळवाढीची	डाळींब बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. डाळींब बागेत ००:००:५० १.५ किलो प्रती १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेतील अतिरिक्त फुटवे काढावेत.
चिकू	वाढीची / काढणी	चिकू बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या चिकू फळांची काढणी करून घ्यावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
भाजीपाला	काढणी/ वाढीची	भाजीपाला पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकांची काढणी करून घ्यावी. जमिनीत वापसा असतांना भाजीपाला पिकात अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. रब्बी भाजीपाला पिकाच्या लागवडीची पूर्वतयारी करून घ्यावी.
फुलशेती	काढणी/ वाढीची	फुल पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या फुलपिकाची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	----	भरपूर रेशीम उद्योजक शेतकरी तूती बागेस पशूधन व शेणखत उपलब्ध नसल्यामूळे देण्याचे टाळत आहेत आणि पर्यायी बाजारात उपलब्ध जाहिरातीच प्रभावामूळे तुती बागेत इतर निविष्ठा देत आहेत. जमिनीची प्रत खराब होण्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर जबाबदार रासायनिक खतच आहेत. नत्रयुक्त खताच्या अनिर्बंध वापर वाढला असून त्यामूळे कपाशी, सोयाबीन सारखे पीके किडीस बळी पडत आहेत. रेशीम किटक संगापनानंतर तुतीची पाने, फांद्या, रेशीम कीटक विष्ठा प्रती एकर ६ टन तर हेक्टरी १५ टन पर्यंत शिल्लक राहते. त्यापासून कंम्पोस्ट खत किंवा गांडूळखत तयार करता येतो त्यासाठी १६ X ८ X ४ फुट आकाराच्या दोन खड्डयात ६ महिने तुतीचे शिल्लक अवशेष कुजवल्यास उत्तम प्रकारचा खत तयार होतो.
पशुधन व्यवस्थापन	-----	पावसाळयात पशुचे खाद्य नियोजन व्यवस्थित ठेवावे व जनावरांचे खाद्य स्वच्छ व कोरडे असावे. पशुधनास पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने जंतनाशकाची औषधी देण्यात यावी.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक
ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा

अखिल भारतीय समन्वयीत कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प

वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी — ४३१ ४०२

ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

हिंगोली जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक — ५४/२०२५ - २०२६ शुक्रवार, दिनांक — ०३.१०.२०२५

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक २७ सप्टेंबर ते ०३ ऑक्टोबर, २०२५)							हवामान घटक	हवामान अंदाज (दिनांक ०४ ते ०८ ऑक्टोबर, २०२५ साठी हवामान अंदाज)				
२७/०९	२८/०९	२९/०९	३०/०९	०१/१०	०२/१०	०३/१०	दिनांक	०४/१०	०५/१०	०६/१०	०७/१०	०८/१०
							पाऊस (मिमी)	७.०	६.०	४.०	२.०	२.०
							कमाल तापमान (अं .सें)	३१.०	३१.०	३२.०	३२.०	३३.०
							किमान तापमान (अं .सें)	२२.०	२२.०	२२.०	२२.०	२१.०
							स. / दु. ढग स्थिती (आकाश)	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	ढगाळ	अंशत: ढगाळ
							सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)	७९	८२	८२	७६	७७
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)	६३	७४	६८	६३	६०
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)	११	१२	१०	१०	८
							स. / दु. वाऱ्याची दिशा	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	वायव्य	वायव्य

हवामान सारांश / चेतावनी :

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार दिनांक ०४ ऑक्टोबर रोजी हिंगोली जिल्हयात तूरळक ठिकाणी वादळी वारा, मेघगर्जना, वाऱ्याचा वेग अधिक (ताशी ३० ते ४ ० कि.मी.) राहून हलक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. हिंगोली जिल्हयात दिनांक ०३ व ०४ ऑक्टोबर रोजी काही ठिकाणी तर दिनांक ०५ ते ०७ ऑक्टोबर रोजी तूरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. हिंगोली जिल्हयात पुढील दोन ते तीन दिवसात कमाल तापमानात हळूहळू वाढ होऊन त्यानंतर फारशी तफावत जाणवनार नाही व पुढील चार ते पाच दिवसात किमान तापमानात फारशी तफावत जाणवनार नाही.

सामान्य सल्ला :

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाडयात दिनांक ०३ ते ०९ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा जास्त, कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त व दिनांक १० ते १६ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी तर कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त राहण्याची शक्यता आहे.

संदेश : फवारणीची कामे टाळावीत किंवा पुढे ढकलावीत किंवा फवारणीची व आळवणीचे कामे पावसाची उघाड व वापसा बघून करावीत. काढणी केलेल्या सोयाबीन पिकची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	परिपक्कवता ते काढणी	काढणीस तयार असलेल्या सोयाबीन पिकची काढणी लवकरात लवकर करावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी. काढणी केलेले सोयाबीन पिक वाळल्यानंतर मळणी करावी. सोयाबीन पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
कापूस	फुल धारणा ते बोड लागणे / बोंड वाढीची	कापूस पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. कापूस पिकात आंतरिक बोंड सड दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी, कॉपर ऑक्सिक्लोराइड ५०% - २५ ग्रॅम अधिक स्ट्रेप्टोमायसीन २ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणे मिसळून फवारणी करावी. बाह्य बोंडसड रोखण्यासाठी, पायराक्लोस्ट्रोबीन २०% - १० ग्रॅम किंवा मेटीराम ५५% + पायराक्लोस्ट्रोबीन ५% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक)- २० ग्रॅम किंवा प्रोपीकोनॅझोल २५% - १० मिली किंवा ॲझोक्सिस्ट्रॉबीन १८.२% + डायफेनोकोनॅझोल ११.४% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक) - १० मिली किंवा प्रोपीनेब ७०% - २५ ते ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कापूस पिकावरील गुलाबी बोंडअळीच्या व्यवस्थापनासाठी हेक्टरी ५ गुलाबी बोंडअळीसाठीचे कामगंध सापळे लावावेत. कापूस पिकातील डोमकळ्या वेचून नष्ट कराव्यात. कापूस पिकात लाल्या रोगाचा प्रादूर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी २० ग्रॅम मॅग्नेशियम सल्फेट प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून पंधरा दिवसाच्या अंतराने दोन फवारण्या घ्याव्यात.
तुर	वाढीची	तूर पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. जमिनीत साचलेल्या पाण्यामुळे किंवा ओलाव्या मुळे तूर पिकात फायटोप्थेरा रोग मोठ्या प्रमाणात पसरतो, प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) मेटालॅक्झील एम ४ टक्के + मॅन्कोझेब ६४ टक्के (पुर्व मिश्रीत बुरशीनाशक) प्रति एकर या प्रमाणात खोडावर आणि झाडावर फवारणी करून आळवणी पण करावी. किंवा ट्रायकोडर्मा ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) पाण्यात मिसळून प्रति एकर या प्रमाणात पावसाची उघाड बघून फवारणी व आळवणी करावी. सूक्ष्म अन्नद्रव्याच्या कमतरतेमूळे तूर पिक पिवळे दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ईडीटीए चिलेटेड मिक्स मायक्रोन्यूट्रिएंट ग्रेड-२ @ ५० ग्रॅम किंवा ५० मिली + १९:१९:१९ खत १०० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघुन फवारणी करावी.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे ते दुधाळ	खरीप ज्वारी पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. खरीप ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पोंग्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
हळद	कंद धरणे ते कंद वाढीची	हळद पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा वेळोवेळी निचरा करावा जेणेकरून कंदकुज होण्यास कारणीभूत असलेल्या बुरशीचा प्रसार कमी करता येईल. कंदकूजचा प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी जमिनीतून कार्बेडेंझीम ५०% -२०० ग्रॅम (१० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा मॅन्कोझेब ७५% -६०० ग्रॅम (३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा कॉपर ऑक्झीक्लोराइड ५०% -१००० ग्रॅम (५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) यापैकी एका बुरशीनाशकाची प्रति एकरी या प्रमाणात दरवेळी महिन्यातून एकदा आळवणी करावी. (आळवणी करताना जमिनीमध्ये वापसा असावा. आळवणी केल्यानंतर पिकास पाण्याचा थोडा ताण द्यावा.) हळद पिकास २५ किलो नत्र प्रति हेक्टरी सूक्ष्म सिंचन पध्दतीने तीन ते चार वेळा विभागून द्यावे.
हरभरा	जमिनीची निवड	हरभऱ्याच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आम्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरीपातील मुग, उडीद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/ मोसंबी	वाढीची/ फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १ .५किलो + जिब्रॅलिक ॲसिड १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
डाळींब	फळधारणा ते फळवाढीची	डाळींब बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. डाळींब बागेत ००:००:५० १.५ किलो प्रती १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेतील अतिरिक्त फुटवे काढावेत.
चिकू	वाढीची / काढणी	चिकू बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या चिकू फळांची काढणी करून घ्यावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
भाजीपाला	काढणी/ वाढीची	भाजीपाला पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकांची काढणी करून घ्यावी. जमिनीत वापसा असतांना भाजीपाला पिकात अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. रब्बी भाजीपाला पिकाच्या लागवडीची पूर्वतयारी करून घ्यावी.
फुलशेती	काढणी/ वाढीची	फुल पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या फुलपिकाची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	----	भरपूर रेशीम उद्योजक शेतकरी तूती बागेस पशूधन व शेणखत उपलब्ध नसल्यामूळे देण्याचे टाळत आहेत आणि पर्यायी बाजारात उपलब्ध जाहिरातीच प्रभावामूळे तुती बागेत इतर निविष्ठा देत आहेत. जमिनीची प्रत खराब होण्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर जबाबदार रासायनिक खतच आहेत. नत्रयुक्त खताच्या अनिर्बंध वापर वाढला असून त्यामूळे कपाशी, सोयाबीन सारखे पीके किडीस बळी पडत आहेत. रेशीम किटक संगापनानंतर तुतीची पाने, फांद्या, रेशीम कीटक विष्ठा प्रती एकर ६ टन तर हेक्टरी १५ टन पर्यंत शिल्लक राहते. त्यापासून कंम्पोस्ट खत किंवा गांडूळखत तयार करता येतो त्यासाठी १६ X ८ X ४ फुट आकाराच्या दोन खड्डयात ६ महिने तुतीचे शिल्लक अवशेष कुजवल्यास उत्तम प्रकारचा खत तयार होतो.
पशुधन व्यवस्थापन	-----	पावसाळयात पशुचे खाद्य नियोजन व्यवस्थित ठेवावे व जनावरांचे खाद्य स्वच्छ व कोरडे असावे. पशुधनास पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने जंतनाशकाची औषधी देण्यात यावी.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयीत कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी – ४३१ ४०२

ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

जालना जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक – ५४/२०२५ - २०२६ शुक्रवार, दिनांक – ०३.१०.२०२५

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक २७ सप्टेंबर ते ०३ ऑक्टोबर, २०२५)							हवामान घटक	हवामान अंदाज (दिनांक ०४ ते ०८ ऑक्टोबर, २०२५ साठी हवामान अंदाज)				
२७/०९	२८/०९	२९/०९	३०/०९	०१/१०	०२/१०	०३/१०	दिनांक	०४/१०	०५/१०	०६/१०	०७/१०	०८/१०
							पाऊस (मिमी)	६.०	४.०	३.०	२.०	४.०
							कमाल तापमान (अं .सें)	३१.०	३०.०	३१.०	३२.०	३२.०
							किमान तापमान (अं .सें)	२२.०	२१.०	२१.०	२१.०	२०.०
							स. / दु. ढग स्थिती (आकाश)	ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	अंशत: ढगाळ	अंशत: ढगाळ
							सकाळची सापेक्ष आर्दता (%)	७५	७६	७४	७३	७४
							दुपारची सापेक्ष आर्दता (%)	६०	६३	६३	५५	५८
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)	१०	१२	१०	८	७
							स. / दु. वाऱ्याची दिशा	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य

हवामान सारांश / चेतावनी :

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार जालना जिल्हयात दिनांक ०३ व ०४ ऑक्टोबर रोजी काही ठिकाणी तर दिनांक ०५ ते ०७ ऑक्टोबर रोजी तूरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. जालना जिल्हयात पुढील दोन ते तीन दिवसात कमाल तापमानात हळूहळू वाढ होऊन त्यानंतर फारशी तफावत जाणवनार नाही व पुढील चार ते पाच दिवसात किमान तापमानात फारशी तफावत जाणवनार नाही.

सामान्य सल्ला :

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाडयात दिनांक ०३ ते ०९ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा जास्त, कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त व दिनांक १० ते १६ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी तर कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त राहण्याची शक्यता आहे.

संदेश : फवारणीची कामे टाळावीत किंवा पुढे ढकलावीत किंवा फवारणीची व आळवणीचे कामे पावसाची उघाड व वापसा बघून करावीत. काढणी केलेल्या सोयाबीन पिकची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	परिपक्वता ते काढणी	काढणीस तयार असलेल्या सोयाबीन पिकची काढणी लवकरात लवकर करावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी. काढणी केलेले सोयाबीन पिक वाळल्यानंतर मळणी करावी. सोयाबीन पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
कापूस	फुल धारणा ते बोड लागणे / बोंड वाढीची	कापूस पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. कापूस पिकात आंतरिक बोंड सड दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी, कॉपर ऑक्सिक्लोराइड ५०% - २५ ग्रॅम अधिक स्ट्रेप्टोमायसीन २ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणे मिसळून फवारणी करावी. बाह्य बोंडसड रोखण्यासाठी, पायराक्लोस्ट्रोबीन २०% - १० ग्रॅम किंवा मेटीराम ५५% + पायराक्लोस्ट्रोबीन ५% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक)- २० ग्रॅम किंवा प्रोपीकोनॅझोल २५% - १० मिली किंवा ॲझोक्सिस्ट्रॉबीन १८.२% + डायफेनोकोनॅझोल ११.४% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक) - १० मिली किंवा प्रोपीनेब ७०% - २५ ते ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कापूस पिकावरील गुलाबी बोंडअळीच्या व्यवस्थापनासाठी हेक्टरी ५ गुलाबी बोंडअळीसाठीचे कामगंध सापळे लावावेत. कापूस पिकातील डोमकळ्या वेचून नष्ट कराव्यात. कापूस पिकात लाल्या रोगाचा प्रादूर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी २० ग्रॅम मॅग्नेशियम सल्फेट प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून पंधरा दिवसाच्या अंतराने दोन फवारण्या घ्याव्यात.
तुर	वाढीची	तूर पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. जमिनीत साचलेल्या पाण्यामुळे किंवा ओलाव्या मुळे तूर पिकात फायटोप्थेरा रोग मोठ्या प्रमाणात पसरतो, प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) मेटालॅक्झील एम ४ टक्के + मॅन्कोझेब ६४ टक्के (पुर्व मिश्रीत बुरशीनाशक) प्रति एकर या प्रमाणात खोडावर आणि झाडावर फवारणी करून आळवणी पण करावी. किंवा ट्रायकोडर्मा ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) पाण्यात मिसळून प्रति एकर या प्रमाणात पावसाची उघाड बघून फवारणी व आळवणी करावी. सूक्ष्म अन्नद्रव्याच्या कमतरतेमूळे तूर पिक पिवळे दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ईडीटीए चिलेटेड मिक्स मायक्रोन्यूट्रिएंट ग्रेड-२ @ ५० ग्रॅम किंवा ५० मिली + १९:१९:१९ खत १०० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघुन फवारणी करावी.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे ते दुधाळ	खरीप ज्वारी पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. खरीप ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पोंग्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
हळद	कंद धरणे ते कंद वाढीची	हळद पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा वेळोवेळी निचरा करावा जेणेकरून कंदकुज होण्यास कारणीभूत असलेल्या बुरशीचा प्रसार कमी करता येईल. कंदकूजचा प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी जमिनीतून कार्बेडेंझीम ५०% -२०० ग्रॅम (१० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा मॅन्कोझेब ७५% -६०० ग्रॅम (३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा कॉपर ऑक्झीक्लोराइड ५०% -१००० ग्रॅम (५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) यापैकी एका बुरशीनाशकाची प्रति एकरी या प्रमाणात दरवेळी महिन्यातून एकदा आळवणी करावी. (आळवणी करताना जमिनीमध्ये वापसा असावा. आळवणी केल्यानंतर पिकास पाण्याचा थोडा ताण द्यावा.) हळद पिकास २५ किलो नत्र प्रति हेक्टरी सूक्ष्म सिंचन पध्दतीने तीन ते चार वेळा विभागून द्यावे.
हरभरा	जमिनीची निवड	हरभऱ्याच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आम्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरीपातील मुग, उडीद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/ मोसंबी	वाढीची/ फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १ .५किलो + जिब्रॅलिक ॲसिड १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
डाळींब	फळधारणा ते फळवाढीची	डाळींब बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. डाळींब बागेत ००:००:५० १.५ किलो प्रती १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेतील अतिरिक्त फुटवे काढावेत.
चिकू	वाढीची / काढणी	चिकू बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या चिकू फळांची काढणी करून घ्यावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
भाजीपाला	काढणी/ वाढीची	भाजीपाला पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकांची काढणी करून घ्यावी. जमिनीत वापसा असतांना भाजीपाला पिकात अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. रब्बी भाजीपाला पिकाच्या लागवडीची पूर्वतयारी करून घ्यावी.
फुलशेती	काढणी/ वाढीची	फुल पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या फुलपिकाची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	----	भरपूर रेशीम उद्योजक शेतकरी तूती बागेस पशूधन व शेणखत उपलब्ध नसल्यामूळे देण्याचे टाळत आहेत आणि पर्यायी बाजारात उपलब्ध जाहिरातीच प्रभावामूळे तुती बागेत इतर निविष्ठा देत आहेत. जमिनीची प्रत खराब होण्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर जबाबदार रासायनिक खतच आहेत. नत्रयुक्त खताच्या अनिर्बंध वापर वाढला असून त्यामूळे कपाशी, सोयाबीन सारखे पीके किडीस बळी पडत आहेत. रेशीम किटक संगापनानंतर तुतीची पाने, फांद्या, रेशीम कीटक विष्ठा प्रती एकर ६ टन तर हेक्टरी १५ टन पर्यंत शिल्लक राहते. त्यापासून कंम्पोस्ट खत किंवा गांडूळखत तयार करता येतो त्यासाठी १६ X ८ X ४ फुट आकाराच्या दोन खड्डयात ६ महिने तुतीचे शिल्लक अवशेष कुजवल्यास उत्तम प्रकारचा खत तयार होतो.
पशुधन व्यवस्थापन	-----	पावसाळयात पशुचे खाद्य नियोजन व्यवस्थित ठेवावे व जनावरांचे खाद्य स्वच्छ व कोरडे असावे. पशुधनास पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने जंतनाशकाची औषधी देण्यात यावी.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक
ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयीत कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी – ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

लातूर जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक – ५४/२०२५ - २०२६ शुक्रवार, दिनांक – ०३.१०.२०२५

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक २७ सप्टेंबर ते ०३ ऑक्टोबर, २०२५)							हवामान घटक	हवामान अंदाज (दिनांक ०४ ते ०८ ऑक्टोबर, २०२५ साठी हवामान अंदाज)				
२७/०९	२८/०९	२९/०९	३०/०९	०१/१०	०२/१०	०३/१०	दिनांक	०४/१०	०५/१०	०६/१०	०७/१०	०८/१०
							पाऊस (मिमी)	६.०	८.०	४.०	३.०	३.०
							कमाल तापमान (अं .सें)	२९.०	३०.०	३१.०	३१.०	३१.०
							किमान तापमान (अं .सें)	२१.०	२०.०	२०.०	२०.०	१९.०
							स. / दु. ढग स्थिती (आकाश)	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	ढगाळ	अंशत: ढगाळ
							सकाळची सापेक्ष आर्दता (%)	८७	८७	८७	८३	८४
							दुपारची सापेक्ष आर्दता (%)	६९	७७	७१	६५	६८
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)	१२	११	११	१०	९
							स. / दु. वाऱ्याची दिशा	पश्चिम-वायव्य	वायव्य	पश्चिम-वायव्य	वायव्य	वायव्य

हवामान सारांश / चेतावनी :
प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार दिनांक ०३ व ०४ ऑक्टोबर रोजी लातूर जिल्हयात तूरळक ठिकाणी वादळी वारा, मेघगर्जना, वाऱ्याचा वेग अधिक (ताशी ३० ते ४० कि.मी.) राहून हलक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. लातूर जिल्हयात दिनांक ०३ व ०४ ऑक्टोबर रोजी काही ठिकाणी तर दिनांक ०५ ते ०७ ऑक्टोबर रोजी तूरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. लातूर जिल्हयात पुढील दोन ते तीन दिवसात कमाल तापमानात हळूहळू वाढ होऊन त्यानंतर फारशी तफावत जाणवनार नाही व पुढील चार ते पाच दिवसात किमान तापमानात फारशी तफावत जाणवनार नाही.

सामान्य सल्ला :
विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाडयात दिनांक ०३ ते ०९ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा जास्त, कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त व दिनांक १० ते १६ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी तर कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त राहण्याची शक्यता आहे.

संदेश : फवारणीची कामे टाळावीत किंवा पुढे ढकलावीत किंवा फवारणीची व आळवणीचे कामे पावसाची उघाड व वापसा बघून करावीत. काढणी केलेल्या सोयाबीन पिकची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	परिपक्कवता ते काढणी	काढणीस तयार असलेल्या सोयाबीन पिकची काढणी लवकरात लवकर करावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी. काढणी केलेले सोयाबीन पिक वाळल्यानंतर मळणी करावी. सोयाबीन पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
कापूस	फुल धारणा ते बोंड लागणे / बोंड वाढीची	कापूस पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. कापूस पिकात आंतरिक बोंड सड दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी, कॉपर ऑक्सिक्लोराइड ५०% - २५ ग्रॅम अधिक स्ट्रेप्टोमायसीन २ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणे मिसळून फवारणी करावी. बाह्य बोंडसड रोखण्यासाठी, पायराक्लोस्ट्रोबीन २०% - १० ग्रॅम किंवा मेटीराम ५५% + पायराक्लोस्ट्रोबीन ५% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक)- २० ग्रॅम किंवा प्रोपीकोनॅझोल २५% - १० मिली किंवा अॅझोक्सिस्ट्रॉबीन १८.२% + डायफेनोकोनॅझोल ११.४% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक) - १० मिली किंवा प्रोपीनेब ७०% - २५ ते ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कापूस पिकावरील गुलाबी बोंडअळीच्या व्यवस्थापनासाठी हेक्टरी ५ गुलाबी बोंडअळीसाठीचे कामगंध सापळे लावावेत. कापूस पिकातील डोमकळ्या वेचून नष्ट कराव्यात. कापूस पिकात लाल्या रोगाचा प्रादूर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी २० ग्रॅम मॅग्नेशियम सल्फेट प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून पंधरा दिवसाच्या अंतराने दोन फवारण्या घ्याव्यात.
तुर	वाढीची	तूर पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. जमिनीत साचलेल्या पाण्यामुळे किंवा ओलाव्या मुळे तूर पिकात फायटोप्थेरा रोग मोठ्या प्रमाणात पसरतो, प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) मेटालॅक्झील एम ४ टक्के + मॅन्कोझेब ६४ टक्के (पुर्व मिश्रीत बुरशीनाशक) प्रति एकर या प्रमाणात खोडावर आणि झाडावर फवारणी करून आळवणी पण करावी. किंवा ट्रायकोडर्मा ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) पाण्यात मिसळून प्रति एकर या प्रमाणात पावसाची उघाड बघून फवारणी व आळवणी करावी. सूक्ष्म अन्नद्रव्याच्या कमतरतेमूळे तूर पिक पिवळे दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ईडीटीए चिलेटेड मिक्स मायक्रोन्यूट्रिएंट ग्रेड-२ @ ५० ग्रॅम किंवा ५० मिली + १९:१९:१९ खत १०० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघुन फवारणी करावी.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे ते दुधाळ	खरीप ज्वारी पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. खरीप ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पोंग्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
हळद	कंद धरणे ते कंद वाढीची	हळद पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा वेळोवेळी निचरा करावा जेणेकरून कंदकुज होण्यास कारणीभूत असलेल्या बुरशीचा प्रसार कमी करता येईल. कंदकूजचा प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी जमिनीतून कार्बेडेंझीम ५०% -२०० ग्रॅम (१० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा मॅन्कोझेब ७५% -६०० ग्रॅम (३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा कॉपर ऑक्झीक्लोराइड ५०% -१००० ग्रॅम (५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) यापैकी एका बुरशीनाशकाची प्रति एकरी या प्रमाणात दरवेळी महिन्यातून एकदा आळवणी करावी. (आळवणी करताना जमिनीमध्ये वापसा असावा. आळवणी केल्यानंतर पिकास पाण्याचा थोडा ताण द्यावा.) हळद पिकास २५ किलो नत्र प्रति हेक्टरी सूक्ष्म सिंचन पध्दतीने तीन ते चार वेळा विभागून द्यावे.
हरभरा	जमिनीची निवड	हरभऱ्याच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आम्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरीपातील मुग, उडीद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/ मोसंबी	वाढीची/ फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १ .५किलो + जिब्रॅलिक ॲसिड १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
डाळींब	फळधारणा ते फळवाढीची	डाळींब बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. डाळींब बागेत ००:००:५० १.५ किलो प्रती १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेतील अतिरिक्त फुटवे काढावेत.
चिकू	वाढीची / काढणी	चिकू बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या चिकू फळांची काढणी करून घ्यावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
भाजीपाला	काढणी/ वाढीची	भाजीपाला पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकांची काढणी करून घ्यावी. जमिनीत वापसा असतांना भाजीपाला पिकात अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. रब्बी भाजीपाला पिकाच्या लागवडीची पूर्वतयारी करून घ्यावी.
फुलशेती	काढणी/ वाढीची	फुल पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या फुलपिकाची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	----	भरपूर रेशीम उद्योजक शेतकरी तूती बागेस पशूधन व शेणखत उपलब्ध नसल्यामूळे देण्याचे टाळत आहेत आणि पर्यायी बाजारात उपलब्ध जाहिरातीच प्रभावामूळे तुती बागेत इतर निविष्ठा देत आहेत. जमिनीची प्रत खराब होण्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर जबाबदार रासायनिक खतच आहेत. नत्रयुक्त खताच्या अनिर्बंध वापर वाढला असून त्यामूळे कपाशी, सोयाबीन सारखे पीके किडीस बळी पडत आहेत. रेशीम किटक संगापनानंतर तुतीची पाने, फांद्या, रेशीम कीटक विष्ठा प्रती एकर ६ टन तर हेक्टरी १५ टन पर्यंत शिल्लक राहते. त्यापासून कंम्पोस्ट खत किंवा गांडूळखत तयार करता येतो त्यासाठी १६ X ८ X ४ फुट आकाराच्या दोन खड्डयात ६ महिने तुतीचे शिल्लक अवशेष कुजवल्यास उत्तम प्रकारचा खत तयार होतो.
पशुधन व्यवस्थापन	-----	पावसाळयात पशुचे खाद्य नियोजन व्यवस्थित ठेवावे व जनावरांचे खाद्य स्वच्छ व कोरडे असावे. पशुधनास पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने जंतनाशकाची औषधी देण्यात यावी.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक
ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयीत कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी – ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

नांदेड जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक – ५४/२०२५ - २०२६ शुक्रवार, दिनांक – ०३.१०.२०२५

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक २७ सप्टेंबर ते ०३ ऑक्टोबर, २०२५)							हवामान घटक	हवामान अंदाज (दिनांक ०४ ते ०८ ऑक्टोबर, २०२५ साठी हवामान अंदाज)				
२७/०९	२८/०९	२९/०९	३०/०९	०१/१०	०२/१०	०३/१०	दिनांक	०४/१०	०५/१०	०६/१०	०७/१०	०८/१०
							पाऊस (मिमी)	७.०	७.०	४.०	२.०	४.०
							कमाल तापमान (अं .सें)	३१.०	३१.०	३२.०	३३.०	३३.०
							किमान तापमान (अं .सें)	२२.०	२१.०	२१.०	२१.०	२०.०
							स. / दु. ढग स्थिती (आकाश)	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	ढगाळ	अंशत: ढगाळ
							सकाळची सापेक्ष आर्दता (%)	७९	८०	८१	७६	७६
							दुपारची सापेक्ष आर्दता (%)	६३	६९	६५	६२	५७
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)	११	११	११	१०	७
							स. / दु. वाऱ्याची दिशा	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य

हवामान सारांश / चेतावनी :

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार दिनांक ०३ व ०४ ऑक्टोबर रोजी नांदेड जिल्हयात तूरळक ठिकाणी वादळी वारा, मेघगर्जना, वाऱ्याचा वेग अधिक (ताशी ३० ते ४० कि.मी.) राहून हलक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. नांदेड जिल्हयात दिनांक ०३ व ०४ ऑक्टोबर रोजी काही ठिकाणी तर दिनांक ०५ ते ०७ ऑक्टोबर रोजी तूरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. नांदेड जिल्हयात पुढील दोन ते तीन दिवसात कमाल तापमानात हळूहळू वाढ होऊन त्यानंतर फारशी तफावत जाणवनार नाही व पुढील चार ते पाच दिवसात किमान तापमानात फारशी तफावत जाणवनार नाही.

सामान्य सल्ला :

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाडयात दिनांक ०३ ते ०९ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा जास्त, कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त व दिनांक १० ते १६ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी तर कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त राहण्याची शक्यता आहे.

संदेश : फवारणीची कामे टाळावीत किंवा पुढे ढकलावीत किंवा फवारणीची व आळवणीचे कामे पावसाची उघाड व वापसा बघून करावीत. काढणी केलेल्या सोयाबीन पिकची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	परिपक्कवता ते काढणी	काढणीस तयार असलेल्या सोयाबीन पिकची काढणी लवकरात लवकर करावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी. काढणी केलेले सोयाबीन पिक वाळल्यानंतर मळणी करावी. सोयाबीन पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
कापूस	फुल धारणा ते बोंड लागणे / बोंड वाढीची	कापूस पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. कापूस पिकात आंतरिक बोंड सड दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी, कॉपर ऑक्सिक्लोराइड ५०% - २५ ग्रॅम अधिक स्ट्रेप्टोमायसीन २ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणे मिसळून फवारणी करावी. बाह्य बोंडसड रोखण्यासाठी, पायराक्लोस्ट्रोबीन २०% - १० ग्रॅम किंवा मेटीराम ५५% + पायराक्लोस्ट्रोबीन ५% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक)- २० ग्रॅम किंवा प्रोपीकोनॅझोल २५% - १० मिली किंवा अ‍ॅझोक्सिस्ट्रॉबीन १८.२% + डायफेनोकोनॅझोल ११.४% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक) - १० मिली किंवा प्रोपीनेब ७०% - २५ ते ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कापूस पिकावरील गुलाबी बोंडअळीच्या व्यवस्थापनासाठी हेक्टरी ५ गुलाबी बोंडअळीसाठीचे कामगंध सापळे लावावेत. कापूस पिकातील डोमकळ्या वेचून नष्ट कराव्यात. कापूस पिकात लाल्या रोगाचा प्रादूर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी २० ग्रॅम मॅग्नेशियम सल्फेट प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून पंधरा दिवसाच्या अंतराने दोन फवारण्या घ्याव्यात.
तुर	वाढीची	तूर पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. जमिनीत साचलेल्या पाण्यामुळे किंवा ओलाव्या मुळे तूर पिकात फायटोप्थेरा रोग मोठ्या प्रमाणात पसरतो, प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) मेटालॅक्झील एम ४ टक्के + मॅन्कोझेब ६४ टक्के (पुर्व मिश्रीत बुरशीनाशक) प्रति एकर या प्रमाणात खोडावर आणि झाडावर फवारणी करून आळवणी पण करावी. किंवा ट्रायकोडर्मा ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) पाण्यात मिसळून प्रति एकर या प्रमाणात पावसाची उघाड बघून फवारणी व आळवणी करावी. सूक्ष्म अन्नद्रव्याच्या कमतरतेमूळे तूर पिक पिवळे दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ईडीटीए चिलेटेड मिक्स मायक्रोन्यूट्रिएंट ग्रेड-२ @ ५० ग्रॅम किंवा ५० मिली + १९:१९:१९ खत १०० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघुन फवारणी करावी.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे ते दुधाळ	खरीप ज्वारी पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. खरीप ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पोंग्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
हळद	कंद धरणे ते कंद वाढीची	हळद पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा वेळोवेळी निचरा करावा जेणेकरून कंदकुज होण्यास कारणीभूत असलेल्या बुरशीचा प्रसार कमी करता येईल. कंदकूजचा प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी जमिनीतून कार्बेंडेंझीम ५०% -२०० ग्रॅम (१० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा मॅन्कोझेब ७५% -६०० ग्रॅम (३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा कॉपर ऑक्झीक्लोराइड ५०% -१००० ग्रॅम (५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) यापैकी एका बुरशीनाशकाची प्रति एकरी या प्रमाणात दरवेळी महिन्यातून एकदा आळवणी करावी. (आळवणी करताना जमिनीमध्ये वापसा असावा. आळवणी केल्यानंतर पिकास पाण्याचा थोडा ताण द्यावा.) हळद पिकास २५ किलो नत्र प्रति हेक्टरी सूक्ष्म सिंचन पध्दतीने तीन ते चार वेळा विभागून द्यावे.
हरभरा	जमिनीची निवड	हरभऱ्याच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आम्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरीपातील मुग, उडीद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/ मोसंबी	वाढीची/ फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १ .५किलो + जिब्रॅलिक ॲसिड १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
डाळींब	फळधारणा ते फळवाढीची	डाळींब बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. डाळींब बागेत ००:००:५० १.५ किलो प्रती १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेतील अतिरिक्त फुटवे काढावेत.
चिकू	वाढीची / काढणी	चिकू बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या चिकू फळांची काढणी करून घ्यावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
भाजीपाला	काढणी/ वाढीची	भाजीपाला पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकांची काढणी करून घ्यावी. जमिनीत वापसा असतांना भाजीपाला पिकात अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. रब्बी भाजीपाला पिकाच्या लागवडीची पूर्वतयारी करून घ्यावी.
फुलशेती	काढणी/ वाढीची	फुल पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या फुलपिकाची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	----	भरपूर रेशीम उद्योजक शेतकरी तूती बागेस पशूधन व शेणखत उपलब्ध नसल्यामूळे देण्याचे टाळत आहेत आणि पर्यायी बाजारात उपलब्ध जाहिरातीच प्रभावामूळे तुती बागेत इतर निविष्ठा देत आहेत. जमिनीची प्रत खराब होण्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर जबाबदार रासायनिक खतच आहेत. नत्रयुक्त खताच्या अनिर्बंध वापर वाढला असून त्यामूळे कपाशी, सोयाबीन सारखे पीके किडीस बळी पडत आहेत. रेशीम किटक संगापनानंतर तुतीची पाने, फांद्या, रेशीम कीटक विष्ठा प्रती एकर ६ टन तर हेक्टरी १५ टन पर्यंत शिल्लक राहते. त्यापासून कंम्पोस्ट खत किंवा गांडूळखत तयार करता येतो त्यासाठी १६ X ८ X ४ फुट आकाराच्या दोन खड्डयात ६ महिने तुतीचे शिल्लक अवशेष कुजवल्यास उत्तम प्रकारचा खत तयार होतो.
पशुधन व्यवस्थापन	-----	पावसाळयात पशुचे खाद्य नियोजन व्यवस्थित ठेवावे व जनावरांचे खाद्य स्वच्छ व कोरडे असावे. पशुधनास पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने जंतनाशकाची औषधी देण्यात यावी.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक
ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा

अखिल भारतीय समन्वयीत कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प

वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी – ४३१ ४०२

ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

परभणी जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक – ५४/२०२५ - २०२६ शुक्रवार, दिनांक – ०३.१०.२०२५

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक २७ सप्टेंबर ते ०३ ऑक्टोबर, २०२५)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक ०४ ते ०८ ऑक्टोबर, २०२५ साठी हवामान अंदाज)				
२७/०९	२८/०९	२९/०९	३०/०९	०१/१०	०२/१०	०३/१०	दिनांक		०४/१०	०५/१०	०६/१०	०७/१०	०८/१०
८०.६	३६.५	०.६	०.०	०.०	०.०	०.०	पाऊस (मिमी)		७.०	६.०	३.०	४.०	३.०
२४.५	२५.५	३०.५	३०.६	३१.०	२९.८		कमाल तापमान (अं .सें)		३१.०	३१.०	३२.०	३२.०	३३.०
२१.५	२२.५	१९.८	१९.९	२०.२	२१.३	२१.०	किमान तापमान (अं .सें)		२२.०	२२.०	२२.०	२२.०	२१.०
पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	ढगाळ	स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ	स.	ढग स्थिती (आकाश)	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	ढगाळ	अंशत: ढगाळ
पूर्णत: ढगाळ	पूर्णत: ढगाळ	ढगाळ	स्वच्छ	ढगाळ	ढगाळ		दु.						
९८	९६	९३	८९	९१	९१	८८	सकाळची सापेक्ष आर्दता (%)		७९	८१	८१	७५	७८
९६	९५	६०	६१	५९	६०		दुपारची सापेक्ष आर्दता (%)		६३	६९	६६	५९	६०
४.५	४.२	२.३	२.५	२.९	२.९	२.३	वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)		१२	१२	१०	१०	७
उत्त्र	पश्चिम	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	स.	वाऱ्याची दिशा	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य
पश्चम- वायव्य	पश्चिम- नैऋत्य	पश्चिम- नैऋत्य	उत्तर- वायव्य	पश्चिम- नैऋत्य	पश्चिम- वायव्य		दु.						

पाऊस (मिमी) मागील आठवड्यातील	पाऊस (मिमी) ०१/०१/२०२५ पासुन आजपर्यंत	पाऊस (मिमी) ०१/०६/२०२५ पासुन आजपर्यंत
११७.७	११२८.२	१००८.५

हवामान सारांश / चेतावनी :

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार दिनांक ०४ ऑक्टोबर रोजी परभणी जिल्हयात तूरळक ठिकाणी वादळी वारा, मेघगर्जना, वाऱ्याचा वेग अधिक (ताशी ३० ते ४ ० कि.मी.) राहून हलक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. परभणी जिल्हयात दिनांक ०३ व ०४ ऑक्टोबर रोजी काही ठिकाणी तर दिनांक ०५ ते ०७ ऑक्टोबर रोजी तूरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. परभणी जिल्हयात पुढील दोन ते तीन दिवसात कमाल तापमानात हळूहळू वाढ होऊन त्यानंतर फारशी तफावत जाणवनार नाही व पुढील चार ते पाच दिवसात किमान तापमानात फारशी तफावत जाणवनार नाही.

सामान्य सल्ला :

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाडयात दिनांक ०३ ते ०९ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा जास्त, कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त व दिनांक १० ते १६ ऑक्टोबर, २०२५ दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी तर कमाल तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरी एवढे ते सरासरीपेक्षा किंचीत जास्त राहण्याची शक्यता आहे.

संदेश : फवारणीची कामे टाळावीत किंवा पुढे ढकलावीत किंवा फवारणीची व आळवणीचे कामे पावसाची उघाड व वापसा बघून करावीत. काढणी केलेल्या सोयाबीन पिकची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	परिपक्कवता ते काढणी	काढणीस तयार असलेल्या सोयाबीन पिकची काढणी लवकरात लवकर करावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी. काढणी केलेले सोयाबीन पिक वाळल्यानंतर मळणी करावी. सोयाबीन पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
कापूस	फुल धारणा ते बोड लागणे / बोंड वाढीची	कापूस पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. कापूस पिकात आंतरिक बोंड सड दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी , कॉपर ऑक्सिक्लोराइड ५०% - २५ ग्रॅम अधिक स्ट्रेप्टोमायसीन २ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणे मिसळून फवारणी करावी. बाह्य बोंडसड रोखण्यासाठी, पायराक्लोस्ट्रोबीन २०% - १० ग्रॅम किंवा मेटीराम ५५% + पायराक्लोस्ट्रोबीन ५% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक)- २० ग्रॅम किंवा प्रोपीकोनॅझोल २५% - १० मिली किंवा ॲझोक्सिस्ट्रॉबीन १८.२% + डायफेनोकोनॅझोल ११.४% (पूर्व मिश्रित बुरशीनाशक) - १० मिली किंवा प्रोपीनेब ७०% - २५ ते ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कापूस पिकावरील गुलाबी बोंडअळीच्या व्यवस्थापनासाठी हेक्टरी ५ गुलाबी बोंडअळीसाठीचे कामगंध सापळे लावावेत. कापूस पिकातील डोमकळ्या वेचून नष्ट कराव्यात. कापूस पिकात लाल्या रोगाचा प्रादूर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी २० ग्रॅम मॅग्नेशियम सल्फेट प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून पंधरा दिवसाच्या अंतराने दोन फवारण्या घ्याव्यात.
तुर	वाढीची	तूर पिकात अतिरिक्त पाणी साचून राहणार नाही याची काळजी घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. जमिनीत साचलेल्या पाण्यामुळे किंवा ओलाव्या मुळे तूर पिकात फायटोप्थेरा रोग मोठ्या प्रमाणात पसरतो, प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) मेटालॅक्झील एम ४ टक्के + मॅन्कोझेब ६४ टक्के (पुर्व मिश्रीत बुरशीनाशक) प्रति एकर या प्रमाणात खोडावर आणि झाडावर फवारणी करून आळवणी पण करावी. किंवा ट्रायकोडर्मा ५०० ग्रॅम (२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) पाण्यात मिसळून प्रति एकर या प्रमाणात पावसाची उघाड बघून फवारणी व आळवणी करावी. सूक्ष्म अन्नद्रव्याच्या कमतरतेमूळे तूर पिक पिवळे दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ईडीटीए चिलेटेड मिक्स मायक्रोन्यूट्रिएंट ग्रेड-२ @ ५० ग्रॅम किंवा ५० मिली + १९:१९:१९ खत १०० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघुन फवारणी करावी.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे ते दुधाळ	खरीप ज्वारी पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. खरीप ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पोंग्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.
हळद	कंद धरणे ते कंद वाढीची	हळद पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा वेळोवेळी निचरा करावा जेणेकरून कंदकुज होण्यास कारणीभूत असलेल्या बुरशीचा प्रसार कमी करता येईल. कंदकूजचा प्रादूर्भाव दिसून आल्यास, याच्या व्यवस्थापनासाठी जमिनीतून कार्बेडेंझीम ५०% -२०० ग्रॅम (१० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा मॅन्कोझेब ७५% -६०० ग्रॅम (३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) किंवा कॉपर ऑक्झीक्लोराइड ५०% -१००० ग्रॅम (५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात) यापैकी एका बुरशीनाशकाची प्रति एकरी या प्रमाणात दरवेळी महिन्यातून एकदा आळवणी करावी. (आळवणी करताना जमिनीमध्ये वापसा असावा. आळवणी केल्यानंतर पिकास पाण्याचा थोडा ताण द्यावा.) हळद पिकास २५ किलो नत्र प्रति हेक्टरी सूक्ष्म सिंचन पध्दतीने तीन ते चार वेळा विभागून द्यावे.
हरभरा	जमिनीची निवड	हरभऱ्याच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आम्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरीपातील मुग, उडीद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/ मोसंबी	वाढीची/ फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १ .५किलो + जिब्रॅलिक ॲसिड १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
डाळींब	फळधारणा ते फळवाढीची	डाळींब बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. डाळींब बागेत ००:००:५० १.५ किलो प्रती १०० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेतील अतिरिक्त फुटवे काढावेत.
चिकू	वाढीची / काढणी	चिकू बागेत अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या चिकू फळांची काढणी करून घ्यावी व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
भाजीपाला	काढणी/ वाढीची	भाजीपाला पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकांची काढणी करून घ्यावी. जमिनीत वापसा असतांना भाजीपाला पिकात अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. रब्बी भाजीपाला पिकाच्या लागवडीची पूर्वतयारी करून घ्यावी.
फुलशेती	काढणी/ वाढीची	फुल पिकात अतिरिक्त पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. काढणीस तयार असलेल्या फुलपिकाची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	----	भरपूर रेशीम उद्योजक शेतकरी तूती बागेस पशूधन व शेणखत उपलब्ध नसल्यामूळे देण्याचे टाळत आहेत आणि पर्यायी बाजारात उपलब्ध जाहिरातीच प्रभावामूळे तुती बागेत इतर निविष्ठा देत आहेत. जमिनीची प्रत खराब होण्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर जबाबदार रासायनिक खतच आहेत. नत्रयुक्त खताच्या अनिर्बंध वापर वाढला असून त्यामूळे कपाशी, सोयाबीन सारखे पीके किडीस बळी पडत आहेत. रेशीम किटक संगापनानंतर तुतीची पाने, फांद्या, रेशीम कीटक विष्ठा प्रती एकर ६ टन तर हेक्टरी १५ टन पर्यंत शिल्लक राहते. त्यापासून कंम्पोस्ट खत किंवा गांडूळखत तयार करता येतो त्यासाठी १६ X ८ X ४ फुट आकाराच्या दोन खड्डयात ६ महिने तुतीचे शिल्लक अवशेष कुजवल्यास उत्तम प्रकारचा खत तयार होतो.
पशुधन व्यवस्थापन	-----	पावसाळयात पशुचे खाद्य नियोजन व्यवस्थित ठेवावे व जनावरांचे खाद्य स्वच्छ व कोरडे असावे. पशुधनास पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने जंतनाशकाची औषधी देण्यात यावी.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक
ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी